

Gróf Festetics Imre Verseny és Emlékkonferencia
2019/2020. tanév első féléve
**Zala Megye Középiskoláinak
Természettudományos Versenye és
Diákkonferenciája**

Első forduló

FELADATLAP és VÁLASZLAP

Elérhető pontszám: 30 pont

ÚTMUTATÓ

A feladatok feleletválasztásos jellegűek, megoldási útmutatójuk közvetlenül a feladatok után található.

A válaszlapon a feladat száma után a helyes válasz betűjelét, vagy betűjeleit kell bekarikázni!
A válaszlapon tilos a javítás!

Csak a kitöltött válaszlapot kérjük visszaküldeni a festeticsverseny@gmail.com e-mail címre.

Beküldési határidő: 2019.október 20. 18 óra

Jó munkát! Sikeres kutatást!

1. Mi jellemző a Festetics-család származási helyére?

A nagybetűkkel jelölt számkombinációk közül válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!

1. a Magyar Királyság területén a Száva jobb partja és a Kulpa folyók között, a Vukomerici domboktól az alsó Odráig terül el
2. a területén élő lakosság többsége napjainkban is szlovák származású
3. a 14. sz. közepén nevezték először a területet „campus Turovo-nak”
4. a terület magyar neve „Túrimező”
5. a középkori Magyar Királyság Alsó-Szlavóniai Szana (Sana) vármegyéjében volt a terület
6. napjainkban, Ukrajnában a Tisza és a Túr folyók között található a terület
7. a Magyar Királyság történelmi Kolon vármegyéje Mura és Száva folyók közötti területének legdélebbi része
8. Tótország legtermékenyebb kisterülete

A. 1-4-8. B. 2-5-6. C. 1-3-8. D. 2-3-6. E. 1-4-6.

2. Az alábbi, kisbetűkkel jelölt állítások Festetics Imre családfájára (pedigréjére) vonatkoznak.

Melyek igazak ezek közül? Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!

- a. dédapja, Kristóf szerezte meg a csurgói és a keszhelyi uradalmakat
- b. egyik testvérének második férje a saját sógora volt
- c. a család, apja szolgálataiért kapott grófi rangot Mária Teréziától
- d. egyik testvére Széchenyi Istvánnal együtt tanult a bécsi Theresianumban
- e. Elek nevű unokájának napjainkban is élnek leszármazottjai
- f. dédunokája ornitológus, a globális természetvédelem első magyar alakja volt

A a-b-e B b-c-f C. d-e-f D c-d-e E b-d-f

3. Mely állítások igazak Festetics Imrével kapcsolatban?

Válasszátok ki a helyes válaszok (2) betűjeleit!

- A Ságón (a mai Simaság) született
- B felsőbb tanulmányait a Pázmány Péter esztergomi érsek alapította Nagyszombati Egyetemen végezte
- C első felesége Vízkeleti Borbála volt
- D huszárként is szolgált a Graeven huszárezredben
- E síremléke a kőszegpatyi temetőben található

4. Hol voltak Festetics Imre birtokai?

Válasszátok ki annak a sornak a betűjelét, amely az összes helyes megoldást tartalmazza, de nem tartalmaz egyetlen oda nem illő települést sem!

- A Csburgon, Nagy-Pattyon (mai nevén, Kőszegpatyon), Viszlón
- B Felső-Szelesten, Pathon, Hévízen
- C Alsóbogát-pusztán, Nagy-Pattyon, Gigén
- D Ságon, Viszlón, Keszthelyen
- E Szenden, Kőszegen, Pápán

5. Festetics Imre élete során számos településen megfordult.

Válasszátok ki annak a sornak a betűjelét, amely az összes helyes megoldást tartalmazza, de nem tartalmaz egyetlen oda nem illő települést sem!

- A Kőszegpaty, Alsóbogát, Bécs
- B Simaság, Brünn (Brno), Vas megye
- C Pozsony, Bécs, Szúcs
- D Simonyi, Keszthely, Krakkó
- E Lánycsók, Kőszeg, Bukarest

6. Az alábbi, kisbetűvel jelölt állítások Festetics Imre kortársára, Christian Carl Andréra vonatkoznak. Melyek igazak ezek közül? *Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!*

- a. Turingiában, Hildburghausenben született, Drezdában járt egyetemre
- b. 1798-ban költözött Brünnbe (Brno-ba), ahol egy protestáns iskola tanítói állását fogadta el
- c. „A természet és a hazaszeretet barátainak társasága” nevű egyesületnek alapító tagja volt
- d. a „Humanitárius Társaság” nevű egyesületet Hugo Salm gróffal együtt hozták létre
- e. 1811-től Hugo Salm gróf birtokainak és vállalkozásainak ügyintézője volt
- f. rendőrségi jelentések szerint liberális nézetei miatt 1821 szeptemberében kénytelen volt elhagyni Brünn

- A a-b-c B b-c-f C d-e-f D c-d-e E b-e-f

7. Melyik állítás nem igaz gróf Hugo Salmra, Festetics Imre egyik barátjára?

Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét (vagyis azt, ami nem igaz)!

- A filantróp, feltaláló, vállalkozó, és a brünni posztóipar elindítója volt
- B a „Moráviai Bekewel”, hosticei birtokán juhnesemítéssel is foglalkozott
- C bevezette a himlőoltást Morvaországban
- D Salm vendégül látta a felvilágosult eszméket hirdető Josef Hormayrt, miután Spilberg várának kazamatáiból kiszabadult
- E Angliában „ipari kémkedett”, a posztógyártáshoz szükséges gépek tervrajzait lopta el és csempészte ki az országból

8. Néhány szaklappal kapcsolatban olvashattok állításokat.

Melyik állítás hibás? *Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!*

- A Patriotisches Tageblatt (magyarul: Hazafias Napilap)
C.C. André szerkesztette, az 1. szám beszámolt az angliai nemesítési módszerekről
- B Hesperus (magyarul: Esthajnalcsillag)
C.C. André szerkesztette, a morvaországi liberális eszmék legjelentősebb kiadványa, még Stuttgartba költözése után is szerkesztette
- C Orpheus (magyarul: Orfeusz)
C.C. André szerkesztette, az első irodalmi folyóirat volt Morvaországban
- D Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen (magyarul: Gazdasági Hírek és Közlemények)
C.C. André szerkesztette, kezdetben a brünni Mezőgazdasági Társaság eredményeiről tudósított, Festetics Imre néhány cikke is megjelent ebben a szaklapban
- E Mittheilungen (magyarul: Közlemények)
J. K. Nestler, Festetics Imre beltenyésztésről szóló cikke megjelenésének 20. évfordulóján, ebben a szaklapban közölt egy tanulmányt „A beltenyésztésről” címmel, amelyben méltatta Festetics Imre juhnemesítő tevékenységét

9. Melyik társaságnak, egyesületnek nem volt tagja Festetics Imre?

Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!

- A Morvaországi és Sziléziai Királyi, Császári, a Mezőgazdaság és Természettudományok Jobbítását és a Tudomány Haladását az Ország Érdekében Szolgáló Társaság (röviden: Mezőgazdasági Társaság)
- B Cseh Purkinje Orvostudományi Társaság
- C Brünni Juhtenyésztők Barátainak, Tudósainak és Támogatóinak Társasága (röviden: Brünni Juhos Társaság)
- D Vasi Juhtenyésztők Társasága
- E Brünni Természetvizsgálók Egyesülete (vagy Brünni Természettudományi Társaság)

10. Mely állítások igazak C.C. André fiaival kapcsolatban?

Válasszátok ki a helyes válaszok (2) betűjeleit!

- A egyik fia, Emil több hónapot töltött Geisslern báró birtokán azért, hogy tanulmányozza juhnemesítési gyakorlatát
- B másik fia, Rudolf egy ideig erdészként dolgozott Hugo Salm birtokán
- C Emil juhnemesítéssel kapcsolatban írt könyvét Festetics Imre is méltatta
- D Rudolf készített egy mikrométert, amellyel a gyapjúszálak vastagságát lehetett vizsgálni
- E Emil Kisbéren halt meg 1869-ben

11. Mennyi, Festetics Imrétől származó közleményről tud a tudományos világ?

Válaszd ki a helyes válasz betűjelét!

A 6 B 7 C 8 D 9 E 10

12. Milyen nyelven írta Festetics Imre a juhtenyésztéssel, illetve a nemesítéssel kapcsolatos szakközleményeit?

Válaszd ki a helyes válaszok (2) betűjeleit!

A magyar B német C francia D angol E cseh

13. Melyik folyóiratban jelent meg az első, juhtenyésztéssel kapcsolatos közleménye Festetics Imrének?

Válaszd ki a helyes válasz betűjelét!

A Hesperus
B Magyar Kurir
C Nemzeti Gazda
D Magyar Mercurius
E Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen

14. Mi volt Festetics Imre első, juhtenyésztéssel kapcsolatos írásának a magyar címe?

Válaszd ki a helyes válasz betűjelét!

A Festetics Imre gróf úr jelentése a Vas megyei Juhtenyésztő Egyesület képviselőjében
B A juhtenyésztés jobbítását és pallérozását óhajtó Hazafiakhoz
C Festetics Imre gróf úr beszámolója a Juhtenyésztő Egyesület által indítványozott Petri-féle szecsakázott takarmányozási kísérletről
D Festetics Imre gróf úr magyarázata. A szerkesztő megjegyzései
E Festetics Imre gróf úr további magyarázata a beltenyésztésről

15. Miről nem írt Festetics Imre az első szakmai közleményében?

Válaszd ki a helyes válasz betűjelét!

A méltatta Chernel Dávidot, akit a „honi Gaisslerünk” megnevezéssel illetett elismerően
B írt a Petri-féle szecsakázott takarmányozási kísérletről
C tett egy felhívást a „Juhtenyésztést Tökéletesítő Társaság” létrehozására
D beszámolt arról, hogy 1815-ben járt Brünmben „bundás-gyapjas” kedvenc állataival, amelyeket saját hintójával szállított
E írt arról, hogy Brünmben részt vett a Juhos Társaság összejövetelén, tenyészkosokat és anyajuhokat is vásárolt

16. Mi nem jellemző a Mezőgazdasági Társaságra (Ackerbaugesellschaft-ra)?

Melyik állítás hamis? *Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!*

- A a társaságot 1811-ben alapították és 1898-ig működött
- B a társaság megnyitó ülésén hangzott el, hogy:
„Egyszerre alapítunk tudományos akadémiát és gazdasági társaságot”
- C a társaság fontos célja az volt, hogy tudományos eredmények bevonásával növelje a gyapjútermelést
- D elnöke, Hugo Salm, titkára C.C. André volt
- E Festetics Imre nem volt tagja a társaságnak

17. Mi nem jellemző a brünni Juhos Társaságra (Schafzüchtervereinigung-ra)? Melyik állítás hamis?

Válaszd ki a helyes választ!

- A 1814-ben alapították meg
- B megalakulásától kezdve szervezetileg egy önálló társaságként működött
- C hosszú (hivatalos) neve:
„Azon barátok, szakértők és támogatók juhtenyésztő egyesülete, akiknek közös érdeke a gyapjúipar ágazatának gyorsabb és alaposabb gyarapodása a feldolgozás, gyártás és kereskedelem, valamint minden más, azzal kapcsolatba hozható tevékenység területén”
- D a világ első állatnemesítő és egyetlen juhtenyésztésre specializálódott társasága
- E Festetics Imre ennek a társaságnak a létrejöttétől kezdve tagja volt

18. A Juhos Társaság gyűlésein élénk viták folytak 1816-1819 között.

Melyik állítások nem igazak a vitákkal kapcsolatban? *Válasszátok ki a helyes válaszok (2) betűjeleit!*

- A a viták fő tárgya a szülői tulajdonságok átadásának mibenléte
- B a viták során az átöröklés egy titkos rejtély volt, amely elválaszthatatlannak tűnt a nemzés folyamatától
- C az „öröklődés” szót már gyakran használták a vitákban
- D a gyakorlati szemlélet az elméleti kérdésekkel keveredett a vitákban
- E R. André a gyapjúszálak vastagságát vizsgáló készülékének tervrajzát itt közölte a vita során

19. Melyik állítás nem igaz a Juhos Társaság gyűlésein, 1816-1819 között folyó vitákkal kapcsolatban?

Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!

- A az 1817-es gyűlésen J. M. Ehrenfels osztrák báró felhívta a nemesítők figyelmét arra, hogy a monarchia területén aggasztóan romlik a gyapjú minősége
- B szerinte a minőségromlás fő okozói a „legközelebbi vérfertőző keresztezések, vagyis a beltenyésztésből származó” egyedek
- C szerinte a vérfertőző keresztezések „megzavarják az állatok fejlődéséért felelős főplazma rendeződését”
- D ez a zavar pedig a „természetes klimatikus degradációhoz vezet”
- E végül több kérdést tett fel a gyűlés résztvevőinek a gyapjú minőségromlásának megállításához szükséges tennivalókkal kapcsolatban

20. Melyik állítás nem igaz a Juhos Társaság gyűlésein, 1816-1819 között folyó vitákkal kapcsolatban?

Válasszátok ki a helyes válasz betűjelét!

- A az 1818-as társasági gyűlésen Bartenstein báró és Festetics gróf megvédték a beltenyésztés módszerét
- B szerintük beltenyésztéssel tiszta merinói vonalak állíthatók elő, és ezek tisztasága fenn is tartható
- C állításuk igazolására Festetics saját, 15 éve alkalmazott tapasztalatait hozta példaképpen
- D Ehrenfels szerint tisztázni kell a beltenyésztés definícióját
- E C.C. André szerint a beltenyésztést nagy elővigyázatossággal kell gyakorolni, mielőtt biztató eredményeket lehetne elérni a módszer segítségével

21. Melyik állítások nem igazak az 1819-es taggyűlés vitájával kapcsolatban?

Válasszátok ki a helyes válaszok (2) betűjeleit!

- A ebben a vitában is a kétféle nézet ütközött a juhok testi adottságainak kialakításával kapcsolatban
- B az Ehrenfels báró képviselte nézet szerint a „természet fiziológiai” (a természet élettani) törvényeinek nevezett tényezők befolyásolják a testi adottságok kialakulását
- C a Festetics gróf által képviselt nézet szerint a testi adottságokat belső tényezők alakítják ki, amelyek a beltenyésztéssel összpontosíthatók, és így tartósabb öröklődés alakítható ki
- D Festetics szerint a beltenyésztés a nemzedékenként továbbszaporításra kiválasztott egyedektől függetlenül előnyös vagy hátrányos
- E Festetics szerint a túl hosszú időn keresztül alkalmazott beltenyésztés nem vezethet az állatállomány leromlásához

22. Az alábbi, kisbetűkkel jelölt állítások a „Festetics Imre gróf úr további magyarázata a beltenyésztésről” című szakközleményre vonatkoznak.

Válasszátok ki a helyes válaszok kombinációjának betűjelét!

- a. a beltenyésztésről szóló többéves taggyűlési vitát zárja le
- b. R. André felkérésére íródott
- c. az írás a Mittheilungen című szaklapban jelent meg 1819-ben
- d. négy pontban foglalja össze az általa a beltenyésztéssel és az öröklődéssel kapcsolatban megfogalmazott megfigyeléseit
- e. ezeket nevezte a természet genetikai törvényeinek (genetischen Gesetze der Natur)
- f. az öröklődésre fiziológiai alapok nélkül utalt, ezért nem látta a kapcsolatot az állatok egészsége és a felépítése között
- g. tisztában volt azzal, hogy a gyapjú minőségének az öröklődésében különböző tulajdonságok játszanak szerepet
- h. kiterjedt nemesítési tapasztalatának köszönhetően kijelenthetjük, hogy törvényei empirikusak voltak
- i. a beltenyésztés, ami határozott szelekcióval párosul, hasznos a tenyészállatok „előállításában”

A a-b-d-f-g-i

B a-b-c-e-f-g-i

C a-d-e-g-h-i

D a-c-e-h-i

E a-d-e-f-g-i

23. Melyik állítás nem igaz a „Festetics Imre gróf úr további magyarázata a beltenyésztésről” című szakközleménye alapján?

Válasszátok ki a helyes választ betűjelét!

- A a tulajdonságok öröklődésében fontos az egészség és a jó felépítés
- B észrevette, hogy a beltenyésztéses leromlás és a heterózishatás ugyanazon genetikai jelenség azonos oldala
- C felismerte a természetes és a mesterséges genetikai módszerek kapcsolatát a társadalmi fejlődéssel
- D növényeknél a környezetnek nehezen követhető szelekciós hatásai vannak
- E a beltenyésztés azért káros az embernél, mert ebben az esetben nem alkalmazható a szelekció

24. Az alábbi, kisbetűkkel jelölt állítások arra vonatkoznak, hogy mit fedezett fel, illetve mit ismert fel Fesztetics Imre.

Válasszátok ki a helyes válaszok kombinációjának betűjelét!

- a. a jellegek öröklődését belső tényezők irányítják, a külsők csak befolyásolják
- b. a beltenyésztés nem gyengíti, hanem erősíti a jellegek öröklődését, ha a kívánt jellegekre szigorú kiválogatás (szelekció) hat
- c. felfedezte a faktoriális genetikát
- d. felismerte, hogy az ideális populációban az allélgyakoriság a nemzedékek során változatlan
- e. kizárta a „táplálék” és a „vér” közvetlen szerepét az öröklődésben
- f. felismerte a természet játékainak (a mutációnak) zavaró szerepét a szabályszerű öröklődésben
- g. jelezte, hogy a növény és az állatvilágban érvényes genetikai törvényszerűségek az emberre is vonatkoznak
- h. már ismerte a kromoszómákat
- i. ő még nem hangsúlyozta a matematika fontosságát a tulajdonságok öröklődésének vizsgálatában

A	a-b-d-f-g	B	a-b-c-e-i	C	a-b-e-f-g
	D	a-b-d-f-h	E	a-c-f-g-i	

Négyféle asszociáció

- A Fesztetics Imrére jellemző
- B J. Gregor Mendelre jellemző
- C mindkettőre jellemző
- D egyikre sem jellemző

25. nem tanult Bécsben

26. jól elkülöníthető, egyénes tulajdonságokat választott kísérletei alapjául

27. tisztában volt a DNS szerepével az öröklődésben

28. rájött a 9:3:3:1 hasadási arányra

29. az etnobiológia előfutára volt

30. tagja volt a Brünni Mezőgazdasági Társaság Természettudományi Szekciójának

Gróf Festetics Imre Verseny és Emlékkonferencia

2019/2020. tanév első féléve

Zala Megye Középiskoláinak Természettudományos Versenye és Diákkonferenciája
első forduló

VÁLASZLAP

Versenyzők neve:

.....

Iskolája:

1. A B C D E
2. A B C D E
3. A B C D E
4. A B C D E
5. A B C D E
6. A B C D E
7. A B C D E
8. A B C D E
9. A B C D E
10. A B C D E
11. A B C D E
12. A B C D E
13. A B C D E
14. A B C D E
15. A B C D E

16. A B C D E
17. A B C D E
18. A B C D E
19. A B C D E
20. A B C D E
21. A B C D E
22. A B C D E
23. A B C D E
24. A B C D E
25. A B C D E
26. A B C D E
27. A B C D E
28. A B C D E
29. A B C D E
30. A B C D E

Elért pontszám: